

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-666617-III/II/DB

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, *17 lutego 2011*

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

Uprzejmie informuję, że jestem adresatem skarg od osób, które przed 1 stycznia 1999 r. nie przepracowały 6 miesięcy kalendarzowych i z tego powodu Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmawia tym osobom obliczenia kapitału początkowego.

Odmowa taka nie znajduje oparcia w wyraźnie określonej podstawie ustawowej, lecz wynika z przyjętego przez organy rentowe stanowiska, że dla osób, które nie przepracowały 6 miesięcy, nie można ustalić współczynnika „p” i w konsekwencji ustalić kapitału początkowego.

Tymczasem, zgodnie z art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), kapitał początkowy ustala się na zasadach wynikających z art. 53 ustawy emerytalnej (z uwzględnieniem postanowień art. 174 ust. 2-12), co oznacza, że na wysokość kapitału składa się tzw. część socjalna obliczona proporcjonalnie do stażu ubezpieczeniowego i wieku danej osoby oraz część obliczona z uwzględnieniem przebytych przez ubezpieczonego okresów składkowych i nieskładkowych. Współczynnik „p” jest parametrem niezbędnym do obliczenia tzw. części socjalnej kapitału początkowego. Jeżeli zatem w danym przypadku nie jest możliwe obliczenie tego współczynnika, to wydaje się, że jedyną ewentualną konsekwencją powinien być brak części socjalnej w wysokości kapitału początkowego.

Problem ten był już podejmowany przez Rzecznika Praw Obywatelskich w wystąpieniu z dnia 29 marca 2005 r. skierowanym do Ministra Polityki Społecznej (sygn. 486415-111.04 - kopia w załączeniu). W piśmie z dnia 11 kwietnia 2005 r., sygn. DUS-07-97-MJ/05 (kopia w załączeniu), stanowiącym odpowiedź na powyższe

wystąpienie, podzielono argumenty Rzecznika i poinformowano, że skierowane zostało do Prezesa ZUS pismo zawierające wytyczne, jak należy ustalać kapitał początkowy osobom, które przed 1 stycznia 1999 r. nie osiągnęły 6 miesięcy stażu pracy.

Skargi napływające do Biura RPO uwidoczniły jednak, że wykładnia art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przekazana Prezesowi ZUS przez Ministra Pracy nie jest stosowana. W związku z tym, pismem z dnia 12 grudnia 2005 r., Biuro Rzecznika zwróciło się o zajęcie stanowiska w tej sprawie do Departamentu Ubezpieczeń Społecznych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W odpowiedzi z dnia 24 czerwca 2006 r. (kopia w załączeniu), Departament Ubezpieczeń Społecznych poinformował, iż ponownie została przeprowadzona analiza przepisów ustawy emerytalnej, w wyniku której ustalono, iż interpretacja art. 174 ustawy emerytalnej, zgodnie z którą nie jest ustalany kapitał początkowy dla osób, które nie posiadają co najmniej 6-miesięcznego okresu opłacania składek, jest prawidłowa. Takie stanowisko Departamentu Ubezpieczeń było zatem sprzeczne z wcześniejszym stanowiskiem Ministra Pracy.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie podejmował w tej sprawie dalszych działań o charakterze generalnym, poprzestając na wskazywaniu skarżącym, przysługujących środków odwoławczych. Jednak wzmożony napływ skarg w tej sprawie wywołał konieczność ponownego podjęcia omawianej kwestii.

W moim przekonaniu stanowisko zawarte w powołanym wyżej wystąpieniu Rzecznika z dnia 29 marca 2005 r. pozostaje nadal aktualne, szczególnie zaś pogląd, że zaistniała sytuacja jest wynikiem nieprawidłowej wykładni art. 174 ustawy emerytalnej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto, wydaje się, że skoro kapitał początkowy ma służyć do ustalenia wysokości emerytury obliczanej zgodnie z nową formułą, na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a warunkiem nabycia prawa do tej emerytury nie jest legitymowanie się określonym stażem (okresy składkowe i nieskładkowe), to przy ustalaniu uprawnień do kapitału początkowego i jego wysokości również nie powinien pojawić się warunek przebycia stażu — w tym przypadku stażu co najmniej 6-miesięcznego.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Łączę wyznany szanunku

Jerzy Jędrzejko